

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВСП «ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЕКОНОМІКИ, ПРАВА ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗУНУ»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ»

Василь МАРТИНЮК

2023р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
З ДИСЦИПЛІНИ
«Основи наукових досліджень»**

Освітньо-професійний ступінь – фаховий молодший бакалавр

Галузь знань - 05 Соціальні та поведінкові науки

Спеціальність - 053 Психологія

Освітньо-професійна програма: «Психологія»

Циклова комісія суспільних та психологічних дисциплін

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)	Загальний обсяг, годин	Екзамен/ залік
Денна	II	3	15	15	120	150	залік

Тернопіль – 2023 р.

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра галузі знань *05 Соціальні та поведінкові науки*, спеціальності *053 Психологія*, затвердженої Педагогічною радою ВСП «ФКЕПІТ ЗУНУ» «15» червня 2022 р.

Робоча програма складена викладачем Цьомко С.Ф.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії суспільних та психологічних дисциплін, протокол № 1 від 28.08 2023 р.

Голова циклової комісії

Галина ДУРДАС

**СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Основи наукових досліджень»**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітньо-професійний ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
		<i>Денна форма навчання</i>
Змістових модулів - 3	Галузь знань: 05 Соціальні та поведінкові науки	Нормативна
	Спеціальність: 053 Психологія	Рік підготовки - 2
		Семестр - 3
Загальна кількість годин - 150	Освітньо-професійна програма «Психологія»	Лекції (15 год.)
		Практичні (15 год.)
		Самостійна робота (120 год.)
	Освітньо-професійний ступінь: фаховий молодший бакалавр	Вид контролю: залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: сформувати систему знань із методики та техніки проведення наукових досліджень; забезпечити здобуття студентами базових знань з методології, методики та організації наукової діяльності для упровадження результатів наукового пошуку у власну практичну діяльність; сформувати особистісну здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, пошуку, обробки та аналізу наукової інформації; підвищити в майбутніх фахівців методологічну культуру та колективну мислекомунікацію.

Завдання: висвітлення теоретичних основ, питань методики, технології та організації науково-дослідної діяльності; формування теоретичного й практичного підґрунтя для ефективного, кваліфікованого проведення наукових досліджень студентами як у процесі навчання, так і на практиці.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Основи наукових досліджень» студент повинен:

знати: закономірності розвитку науки та методологію проведення наукових досліджень;

вміти: працювати з джерелами інформації, проводити аналіз теоретико-експериментальних даних, формулювати висновки та пропозиції, оформляти результати наукових досліджень.

Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень»

Процес вивчення дисципліни «Основи наукових досліджень» спрямований на формування елементів наступних компетентностей:

ЗК5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел

ФК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій

Програмні результати навчання:

ПРН3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел.

ПРН8. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПРН9. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

Змістовний модуль 1. Методологічні основи наукових досліджень

Тема 1. Наука – продуктивна сила розвитку суспільства

Предмет та поняття науки, її сутність, історичні аспекти розвитку. Процес пізнання, його види та структура, поняттєвий апарат, зміст і функції науки. Наука як система знань, закономірності її розвитку. Гіпотеза, докази та формування теорій. Класифікація науки, взаємозв'язок між: трьома розділами наукового знання: природознавством, суспільними (соціальними) науками і філософією. Організація наукової діяльності в Україні та в вищих навчальних закладах. Наукові школи, їх головні ознаки.

Тема 2. Методологія та методи наукових досліджень

Поняття про методологію досліджень, види та функції наукових досліджень. Два рівні пізнання в методології наукових досліджень: емпіричний і теоретичний. Загальна і часткова методологія науки. Методи та техніка наукових досліджень, їх класифікація. Методи теоретичного дослідження. Експеримент та його характерні особливості в процесі дослідження. Аналіз і синтез, індукція і дедукція, історичний і логічний методи дослідження. Гіпотеза і докази у наукових дослідженнях. Способи встановлення істини: безпосередній і опосередкований. Стадії наукових досліджень: організаційна, дослідна, узагальнення, апробація, реалізація результатів.

Тема 3. Організація наукових досліджень

Об'єкт, предмет наукового дослідження. Науково-дослідницька діяльність студентів, напрями роботи та організаційна структура. Вибір теми та реалізація дослідження, визначення мети і задач наукового дослідження. Основні форми та етапи наукових досліджень студентів. Розробка структури проблеми. Послідовність і конкретизація. Вивчення історичного аспекту проблеми. Попередній план та складання графіку роботи, план зміст роботи. Принцип системного підходу в наукових дослідженнях: цілісність, всебічність, системоутворюючі відносини, субординація, динамічність. Розрахунок ефективності науково-дослідних робіт, її критерії та проблеми оцінки. Ефективність наукової діяльності.

Змістовний модуль 2. Інформаційне забезпечення та логіка проведення наукового дослідження

Тема 4. Логіка проведення наукового дослідження

Логіка, стадії та етапи наукового дослідження. Стадії та етапи дослідницького процесу. Організація та планування наукового дослідження. Етапи підготовчої стадії наукового дослідження: телеологічний (проблемно-цільовий); інформаційно-пошуковий, гіпотезотворчий, методологічний, програмно-організаційний. Емпірико-теоретична стадія наукового дослідження. Праксеологічна стадія.

Тема 5. Інформаційна база наукових досліджень

Роль інформації в проведенні наукових досліджень. Види та галузі інформації. Пошук вторинної документальної інформації з теми дослідження, бібліографічні видання. Отримання і аналіз первинної інформації. Інформація в інформаційно-пошукових системах бібліотек та установах науково-технічної інформації. Бібліотечно-бібліографічні джерела інформації та автоматизовані системи обробки інформації. Доступ до публічної інформації, інформаційні запити. Техніка роботи з науковою літературою. Оформлення бібліографічного опису літератури та списку використаних джерел в процесі наукового дослідження.

Тема 6. Реферати, курсові та кваліфікаційні роботи: написання, оформлення, захист

Загальна характеристика видів наукових робіт: реферати, курсові та кваліфікаційні роботи. Реферат як форма навчальної та науково-дослідної роботи. Етапи роботи над курсовою роботою. Наукова кваліфікаційна робота: загальна характеристика, послідовність виконання, підготовчий етап, робота з текстом, оформлення. Керівництво кваліфікаційною роботою, її рецензування та захист.

Тема 7. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження

Наукова монографія, наукова стаття, тези наукової доповіді.

Реферат. Доповідь. Методика написання тексту. Літературна обробка наукового тексту. Одиниці обчислення обсягу наукової роботи. Вимоги до тексту наукової статті. Тон викладу. Особливості цитування. Редагування тексту і підготовка його до друку. Типова структура рецензії (відгуку). Внесення правок після рецензування. Методика підготовки та оформлення публікацій. Форми звітності при науковому дослідженні та апробації результатів дослідження.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Основи наукових досліджень»

№	Назви змістових модулів і тем	КІЛЬКІСТЬ ГОДИН		
		Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
1	2	3	4	5
Змістовний модуль 1. Методологічні основи наукових досліджень				
1.	Тема 1. Наука – продуктивна сила розвитку суспільства	2	2	12
2.	Тема 2. Методологія та методи наукових досліджень	2	2	12
3.	Тема 3. Організація наукових досліджень	2	2	16
Змістовний модуль 2. Інформаційне забезпечення та логіка проведення наукового дослідження				
4.	Тема 4. Логіка проведення наукового дослідження	2	2	18
5.	Тема 5. Інформаційна база наукових досліджень	2	2	20
6.	Тема 6. Реферати, курсові та кваліфікаційні роботи: написання, оформлення, захист	2	2	22
7.	Тема 7. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження	3	3	20
	Разом	15	15	120

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

з дисципліни «Основи наукових досліджень»

Практичне заняття 1

Тема 1. Наука – продуктивна сила розвитку суспільства

План практичного заняття

1. Предмет і сутність науки як сфери людської діяльності
2. Понятійний апарат, зміст і класифікація наук
3. Розв'язування практичних завдань:
  - За допомогою прикладів продемонструвати відмінність між поняттями «умовивід», «судження», «поняття».
  - Написати міні твір на тему «Портрет сучасного науковця».
  - Скласти кросворд на тему «Історія розвитку світової науки».

Практичне заняття 2

Тема 2. Методологія та методи наукових досліджень

План практичного заняття

1. Об'єкт та предмет наукового дослідження, їх класифікація
2. Методи наукових досліджень
3. Розв'язування практичних завдань:
  - Укласти міні словник на тему «Компоненти методологічної частини наукового дослідження».
  - Вкажіть до теоретичних чи емпіричних відносять наступні методи: індукція, історичний метод, класифікація, експеримент, метод аналогій, абстрагування, метод порівняння, синтез, систематизація, спостереження
  - Розгадайте кросворд.

Практичне заняття 3

Тема 3. Організація наукових досліджень

План практичного заняття

1. Основні етапи наукового дослідження
2. Формулювання проблеми та теми наукового дослідження
3. Розв'язування практичних завдань:
  - Ознайомитись з графіками роботи бібліотеки та читальних залів університету, обласної бібліотеки.
  - Підібрати разом з викладачем тему реферату і зробити її коротке техніко-економічне обґрунтування.
  - Підібрати за допомогою каталогів літературу у кількості не менше 15 джерел для написання реферату на задану тему (назва теми узгоджується попередньо з викладачем). Зробити їх бібліографічний опис.
  - У мережі Інтернет за допомогою пошукових сайтів знайти інформацію за темою реферату. Скласти перелік електронних джерел інформації за темою реферату.

Практичне заняття 4

Тема 4. Логіка проведення наукового дослідження

План практичного заняття

1. Основні принципи діалектичного методу пізнання
2. Логіка процесу наукового дослідження
3. Розв'язування практичних завдань:
  - За попереднім узгодженням з викладачем обрати науковий текст, або його фрагмент і написати анотацію.
  - 2. Запропонувати тему для наукової дискусії і підготувати по 5 аргументів «за» та «проти».

Практичне заняття 5

Тема 5. Інформаційна база наукових досліджень

План практичного заняття

1. Наукова інформація та її джерела
2. Робота із джерелами інформації
3. Розв'язування практичних завдань:
  - Прийняти участь у студентській науковій конференції. Оцінити виступ окремого учасника.
  - Укласти перелік тестових запитань (10-15) за запропонованим науковим текстом.
  - Дослідити зміст та структуру наукової статті

Практичне заняття 6

Тема 6. Реферати, курсові та кваліфікаційні роботи: написання, оформлення, захист

План практичного заняття

1. Загальні вимоги до наукових робіт
2. Підготовка реферату
3. Розв'язування практичних завдань:
  - За обраною на одному з попередніх занять темою підготувати реферат.
  - Робота в парі: обміняти написаними рефератами та провести перевірку реферату свого партнера на предмет правильності оформлення, за необхідності внести відповідні правки.
  - Зробити перевірку правильності оформлення звіту з практики, запропонованого викладачем, внести відповідні правки та провести оцінювання роботи з точки зору правильності оформлення.

Практичне заняття 7

Тема 7. Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження

План практичного заняття

1. Алгоритм оформлення наукового дослідження
2. Форми впровадження результатів наукового дослідження
3. Розв'язування практичних завдань:

- Скласти бібліографічний опис інформаційних джерел, підібраних за обраною темою.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми
1	Наука – продуктивна сила розвитку суспільства
2	Методологія та методи наукових досліджень
3	Організація наукових досліджень
4	Логіка проведення наукового дослідження
5	Інформаційна база наукових досліджень
6	Реферати, курсові та кваліфікаційні роботи: написання, оформлення, захист
7	Оформлення та форми впровадження результатів наукового дослідження

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У навчальному процесі застосовуються: лекції, в тому числі з використанням мультимедіапроектора та інших засобів навчання; практичні заняття; самостійна робота. Серед методик та форм навчання даного курсу слід визначити такі методики викладання: методика проблемного навчання та евристичне навчання; форми навчання: аналітичні та проблемні лекції та дискусії – головна мета проведення таких лекцій складається у розвитку у студентів логічного та самостійного осмислення матеріалу, який стосується сучасних процесів розвитку світової економіки; методики навчання: бізнес-симуляція. Практична підготовка спрямована на формування навичок самостійного наукового дослідження, опрацювання інформаційних джерел, підготовка звіту про проведену роботу, оформлення результатів наукового дослідження. Для оцінки теоретичної підготовки студентів по змістових модулях проводиться контрольне письмове опитування.

Мета проведення лекцій полягає в ознайомленні студентів з основними теоретико-методологічними питаннями організації наукової роботи студентів.

Мета проведення практичних занять полягає у тому, щоб виробити у студентів практичні навички щодо пошуку, опрацювання інформації, створення нового наукового продукту.

Завдання практичних занять:

- засвоїти теорію та методичні підходи, сучасні технології організації наукової роботи студентів;
  - навчитися опрацьовувати інформацію, робити узагальнення та висновки;
  - освоїти технологію написання тез, статей, курсових, кваліфікаційних робіт;
- засвоїти та закріпити теоретичні знання, отримані на лекціях.

8. ФОРМИ КОНТРОЛЮ

Рубіжна атестація № 1	Директорська контрольна робота (№ 2)	Середній бал (№ 3)	Залік
25%	50%	25%	100%

9. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ СТУДЕНТІВ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Оцінка за 100-бальною шкалою / ECTS	Оцінка за національною шкалою	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти	Рівень компетентності
90-100 A	Відмінно	Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі. Здобувач освіти активно працює протягом усього курсу і показує при цьому високий рівень володіння теоретичними знаннями і практичними вміннями, відповідь його правильна, обґрунтована, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення навчального матеріалу, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння здійснювати зв'язок теоретичних занять з практичними і реалізувати міжпредметні зв'язки. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.	Високий (творчий) рівень

<p>85-89</p> <p>B</p>	<p>Дуже добре</p>	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких відтворюється значна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичним вмінням з несуттєвими неточностями, певною мірою може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки з окремих питань навчального матеріалу.</p>	<p>Достатній рівень</p>
<p>75-84</p> <p>C</p>	<p>Добре</p>	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюється незначна частина навчального матеріалу. Здобувач освіти виявляє достатній рівень володіння теоретичним матеріалом і практичним вмінням з певними неточностями та недоліками, достатньо проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.</p>	<p>Достатній рівень</p>
<p>65-74</p> <p>D</p>	<p>Задовільно</p>	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді в яких виявляється середній рівень володіння теоретичними знаннями, розуміння навчального матеріалу, а також практичних вмінь. Здобувач освіти в цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти та події, робити певні конкретні висновки, недостатньо проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, виявляє недостатній рівень поінформованості у практичному застосуванні.</p>	<p>Середній рівень</p>

<p>60-64</p> <p>E</p>	<p>Достатньо</p>	<p>Оцінюється завдання, що містить відповіді, в яких відтворюються мінімальні знання і розуміння навчального матеріалу, проте недостатньо вони глибокі та осмислені. Здобувач освіти на заняттях поводить себе пасивно, відповідає лише за викликом викладача, дає неповні відповіді на запитання, частково аналізує навчальний матеріал, проте при цьому робить неконкретні та неточні висновки, виявляє низький рівень поінформованості у практичному застосуванні.</p>	
<p>35-5</p> <p>FХ</p>	<p>Незадовільно</p>	<p>Оцінюється завдання, що не виконане або містить відповіді на рівні елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів навчального матеріалу. Здобувач освіти відтворює незначну частину навчального матеріалу, викладає його уривчастими реченнями, безсистемно, відсутні висновки, узагальнення. Під час відповіді здобувач освіти допускає суттєві помилки, які не здатен виправити після коригуючих запитань, рівень володіння теоретичними знаннями і практичним вмінням не задовольняє мінімальні критерії. Обов'язкове складання повторного екзамену, заліку.</p>	<p>Низький рівень</p>
<p>1-34</p> <p>F</p>	<p>Незадовільно</p>	<p>Оцінюється завдання, що не виконане, у здобувача освіти відсутні елементарні як теоретичні знання, так і практичні вміння. Обов'язкове повторне вивчення навчальної дисципліни.</p>	<p>Незадовільний рівень</p>

10. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінка за 100-бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ECTS	Рівень компетентності
	Екзамен	Залік		
90-100	5 (відмінно)	Зараховано	A	Високий (творчий) рівень
85-89	4 (дуже добре)		B	Достатній рівень
75-84	4 (добре)		C	
65-74	3(задовільно)		D	Середній рівень
60-64	3 (достатньо)		E	
35-59 (незадовільний рівень)	2 (незадовільно з можливістю повторного складання екзамену)	Незараховано (з можливістю повторного складання заліку)	FX	Низький рівень
1-34	2 (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	Незараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	X	Незадовільний рівень

11. МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Тексти лекцій.
2. Завдання для практичних завдань.
3. Завдання для самостійної роботи.
4. Тести для перевірки знань студентів.
5. Засоби діагностики знань студентів.
6. Критерії оцінювання знань студентів.
7. Посібники.
8. Презентаційні матеріали.
9. Інтернет-джерела.

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Власенко Л., Ладанюк А., Кишенько В. Методологія наукових досліджень: навч. посібник. К.: Ліра-К, 2018. 352 с.
2. Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посібник. Харків, ХНАУ, 2017. 272 с.
3. Данильян О. Г., Дзьобань О. П. Методологія наукових досліджень. Підручник. Ювілейна серія НЮУ 215 років. Харків: В-во «Право», 2018. 368 с.
4. Євтушенко М., Хижняк М. Методологія та організація наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 350 с.

Допоміжна:

1. Зацерковний В. І., Тішаєв І. В., Демидов В. К. Методологія наукових досліджень: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 236 с.
2. Конверський А. Основи методології та організації наукових досліджень. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 350 с.
3. Корягін М. В., Чік М. Ю. Основи наукових досліджень. Навч. посібник 2-ге вид., доп. і перероб. К.: Алерта, 2019. 492 с.
4. Медведєва В. М. Основи наукових досліджень. Практикум. К. Ліра-К, 2017. 84 с.
5. Медвідь В., Данько Ю, Кобилянська І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях). Суми: Університетська книга, 2020. 219 с.
6. Методологія та організація наукових досліджен: навч. посіб. / Добронравова С. І. та ін.; за ред. І. С. Добронравової (ч. 1), О. В. Руденко (ч. 2). К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
7. Носачова Ю., Іваненко О., Радовенчик Я. Основи наукових досліджень. К.: Кондор, 2020. 132 с.

13. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Основні вимоги до оформлення бібліографічного опису документів. URL: <http://library.wunu.edu.ua/index.php/uk/dovidka/zrazky-bibliografichnykh-opysiv>